הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה והא מדתני כו' שמע מינה נ"ב שמעינן לת"ק

רבי נחמיה אומר במקומן יאכלו שלא במקומן לא יאכלו: מאי במקומן אילימא במקומן במזיד והא קתני בהדיא רבי נחמיה ורבי אליעזר בן יעקב אומרים לעולם אסורין עד שיחזרו למקומן שוגגין בשוגג אין במזיד לא אלא לאו במקומן בשוגג וחסורי מחסרא והכי קתני פירות שיצאו חוץ לתחום בשוגג יאכלו במזיד לא יאכלו במה דברים אמורים שלא במקומן אבל במקומן אפילו במזיד יאכלו ואתא ר' נחמיה למימר אפי' במקומן נמי בשוגג אין במזיד לא במזיד במקומן דכולי עלמא לא פליגי דאסור והכא בשוגג שלא במקומן פליגי תנא קמא סבר בשוגג שרי שלא במקומן ורבי נחמיה סבר אפילו שוגג במקומן אין שלא במקומן לא, והא מדקתני סיפא רבי נחמיה ורבי אליעזר בן יעקב אומרים לעולם אסורין עד שיחזרו למקומן שוגגין שוגג אין במזיד לא מכלל דת"ק סבר במזיד נמי שרי שמע מינה: אמר רב נחמן אמר שמואל היה מהלך ואינו יודע תחום שבת מהלך אלפים פסיעות בינוניות וזו היא תחום שבת ואמר רב נחמן אמר שמואל שבת בבקעה והקיפוה נכרים מחיצה בשבת מהלך אלפים אמה ומטלטל בכולה על ידי זריקה ורב הונא אמר מהלך אלפים אמה ומטלטל ד' אמות ונטלטל בכולה על ידי זריקה? שמא ימשך אחר חפצו, באלפים מיהת ליטלטל כי אורחיה? משום דהוי כמחיצה שנפרצה במלואה למקום האסור לה חייא בר רב אמר מהלך אלפים אמה ומטלטל באלפים אמה, כמאן? דלא כרב נחמן ולא כרב הונא? אימא מטלטל בארבע אי הכי היינו דרב הונא? אימא וכן אמר רבי חייא בר רב א"ל רב נחמן לרב הונא לא תיפלוג עליה דשמואל דתניא כוותיה

היה

רבי נחמיה אומר במקומן · אם חזרו למקומן יאכלו אבל שלא במקומן כל זמן שהן חוץ לתחום לא יאכלו: **מאי במקומן** · דשרי רבי נחמיה היכי חזרו: **אי נימא** · אפילו במזיד דחשיב להו אנוסין והוי כהוציאוהו נכרים והחזירוהו: **והתניא** · אחריתי בהדיא רבי אליעזר ורבי נחמיה אמרי לעולם אסורין כו': **אלא לאו** · על כרחך האי במקומן בשוגג קאמר מכלל דת"ק אף במזיד שרי היכא דחזרו ותרתי קולי אית ליה: **וחסורי מחסרא כו' שלא במקומן** · שלא חזרו הוא דבמזיד לא יאכלו אם יצאו במזיד אבל חזרו במקומן (וזהו) במזיד נמי יאכלו: **ואתא רבי נחמיה למימר** · האי בשוגג יאכלו במזיד לא יאכלו דקאמר אשלא במקומן איתו כן אלא אמקומן איתמר דאם חזרו למקומן בשוגג יאכלו אם במזיד לא יאכלו ות"ק אית ליה דרב פפא: **לא במזיד** · אפי' במקומן לת"ק אסור ומתני' לא תחסר' אלא כדקתני דלא איירי תנא קמא בחזרה כלל ורבי נחמיה אשלא במקומן אתא לאפלוגי- דקאמר תנא קמא שוגג יאכלו ואתא רבי נחמיה למימר האי חילוק דיהבת בין שוגג למזיד לאו אשלא במקומן איתמר אלא במקומן והכי קאמר ר' נחמיה חזרו במקומן יאכלו בהאי שוגג דקאמרת אבל שלא במקומן אפילו בשוגג לא יאכלו: **והא מדתני** · בהך אחריתי לעולם אסורין כו' מכלל דבתרתי פליגי ותנא קמא במזיד במקומן נמי שרי דאי חדא קולא הוא דמיקל ור' נחמיה בההוא הוא דפליג הכי איבעי ליה למיתני כדתנ' בקמייתא במקומן יאכלו שלא במקומן לא יאכלו ואנא ידענא דאשוגג דשרי תנא קמא שלא במקומן קאתא רבי נחמיה למימר הא דשוגג דשרי במקומן הוא דשרי שלא במקומן לא ומדתנן לעולם אסורין עד שיחזרו שוגגין שמע מינה (א) לת"ק דשרי היכא דאיכא חדא להתירא כגון שוגג שלא במקומן או מזיד במקומן כיון דאיכא חדא לטיבותא וקאמר רבי נחמיה לעולם אסורים עד דאיכא תרתי להתירא שוגג ובמקומן ולעולם תנאי היא: **פסיעה בינונית** · דרך הליכתו של אדם אמה: **שבת בבקעה** · יש לו ממקומו אלפים אמה לכל רוח: **והקיפוה נכרים מחילות בשבת** · ולדידה כגון שהקיפוה לדור בתוכה דאי לאו הכי ביותר מבית סאתים לא משתריא לטלטולי בה אלא ד' אמות: **מהלך בה אלפים** · דלא מהני ליה הנך מחילות להיותה לו כד' אמות דכי אמרינן כל הבית כולו כד' אמות היכא דשבת באויר מחילות מבעוד יום אבל הכא דבשעת שביתה לא הוו מחילות לא, ואפי' לרבן גמליאל דאמר בהוציאוהו נכרים ונתנוהו בדיר או בסהר דאע"ג דלא שבת באויר מחילות נעשית לו כארבע אמות ומהלך את כולה התם הוא דמי שהוציאוהו נכרים אין לו אלא ארבע אמות הקילו חכמים אצלו להיות לו היקף מחילות כארבע אמות אבל הקונה שביתה שיש לו אלפים אמה, לא הקילו חכמים אצלו להיות לו היקף מחילות כארבע אמות אלא אם כן שבת באוירן ותדע דהא רב הונא וחייא בר רב תלמידי דרב ניהו ואמר רב הלכה כרבן גמליאל בדיר וסהר והכא אסרי כשמואל ובמתני' נמי הכי תנן לקמן בפ' כיצד מעברין (דף סא.) ומודד שאמרו נותנין לו אלפים אמה אפילו סוף מדתו כלה במערה אינה לו כארבע אמות ואילו הוציאוהו נכרים ונתנוהו בה מהלך את כולה והא דברי הכל היא: **ומטלטל בכולה** · אפי' חוץ לאלפים שאין לו רשות להלך מותר לטלטל ע"י זריקה כלומר מותר לזרוק שם דקיימא לן מחילה העשויה בשבת שמה מחילה ומילא שמעינן דבתוך אלפים מטלטל כדרכו דהא מחילות נינהו: **ומטלטל בארבע אמות** · כאילו לא היתה שם מחילה וטפי מארבע לא ואפילו בזריקה דלא שני לן בין טלטול כי אורחיה לטלטול דזריקה אלא במקום שמותר לטלטל ואסור להלך כגון מתוך התחום לחוץ התחום אבל במקום שהוא מותר להלך אי שרי לטלטל בזריקה שרי נמי לטלטל כי אורחיה ואי אסיר, תרוייהו אסירי, וכיון דאסר ליה רב הונא לטלטל באלפים שלו אפילו זריקה נמי אסור וטעמא מפרש ואזיל: **ומקשינן לרב הונא ונטלטל בכולה** · ואפילו חוץ לאלפים ע"י זריקה דהא קיימא לן מחילה הנעשית בשבת מחילה היא בפ"ב (דף כ.) ונהי דאיהו לא מצי אזיל כיון דלא שבת באוירה לא הוי לה כארבע אמות אבל מכל מקום מחילות נינהו: **שמא ימשך אחר חפצו** · חוץ לאלפים הלכך גזרינן טלטול בזריקה אטו הילוך: **באלפים מיהא** · שהוא מותר להלך בהן וליכא למיגזר בהו משום שמא ימשך אחר חפצו ניטלטל כי אורחיה טלטול גמור וכל שכן זריקה דהא מחילות מעלייתא נינהו ומשני כיון דחוץ לאלפים אסור לטלטל אפילו בזריקה, משום שמא ימשך אחר חפצו וכל שכן כי אורחיה דהא אין יכול להלך שם ולטלטל, מיתסר נמי באלפים משום דהוי אלפים דיליה נפרצין לחוץ לאלפים דאסירי ליה משום גזרה שמא ימשך דהא אין הפסק ביניהן והויא מחילה הנפרצת במלואה למקום האסור לה: **ומטלטל באלפים** · אפילו כי אורחיה וחוץ לאלפים לא אפילו בזריקה: **לא כרב נחמן ולא כרב הונא** · ומה נפשך אי גזר שמא ימשך אפילו אלפים ניתסרו משום מחילה הנפרצת למקום האסור לה ואי לא גזר שמא ימשך לטלטל חוץ לאלפים בזריקה: **עליה דשמואל** · דרב נחמן- משמיה דשמואל אמרה: **דתניא כוותיה** · דלא גזרינן שמא ימשך:

היה

מכלל דתנא קמא במזיד נמי שרי · נראה דהלכתא כתנא קמא ואף על גב דקיימא לן משנת רבי אליעזר קב ונקי הכא לא קיימא לן כוותיה אלא כרבנן כיון דסבר רב פפא כרבנן ואף בשוגג שלא במקומן נראה דהלכתא כת"ק דשרי מדקאמרינן במזיד במקומן כולי עלמא לא פליגי דאסור כי פליגי בשוגג שלא במקומן ואם כן דרב פפא דשרי במזיד במקומן כ"ש דשרי בשוגג שלא במקומן ועוד דקיימא לן דלא קנסינן שוגג אטו מזיד לא בדאורייתא ולא בדרבנן מיהו על כרחך הא דאסר ראב"י שוגג שלא במקומן לאו משום דקניס שוגג אטו מזיד דהא במקומן לא קניס שוגג אטו מזיד אלא משום כיון דאין להן אלא ארבע אמות גזרינן דילמא אתי להוציאן חוץ לארבע אמותיהן וכן איתא בירושלמי דקאמר ר' נחמיה דאמר עד שיחזרו למקומן שוגגין אתיא כר"מ דאמר המבשל בשבת בשוגג יאכל ואף ע"ג דהבא בשביל ישראל זה מותר לישראל אחר ואמרינן לקמן (דף מז:) דאפלי נכרים קונין שביתה ולא גזרינן שמא יוציא חוץ לעיר יש לחלק בין עיר לארבע אמות ועוד דכשנעשה ע"י נכרי לא החמירו ועוד הא דאפלי נכרי קונין שביתה היינו דגזרו בעלים דנכרים אטו בעלים דישראל ומשום הכי לא גזרינן שמא יוציא דלא גזרינן גזירה לגזירה: **ונכרים** שהקיפוה מחיצות · בירושלמי מוקי לה כרבי יהושע ומיהו בקונט' פי' דאתיא נמי כר"ג דאמר נתנוהו בדיר או בסהר מהלך את כולה ואע"ג דלא שבת באויר מחיצות מבעוד יום דלא הקילו חכמים אלא התם דאין לו אלא ארבע אמות אבל הכא דיש לו אלפים לא הקילו: **ומטלטל** בכולה ע"י זריקה · נראה לר"י דאף תוך אלפים מטלטל ע"י זריקה אבל כי אורחיה אינו מטלטל אלא ארבע אמות דלענין טלטול כי אורחיה נפרצה למקום האסור לה: **ונטלטל** בכולה ע"י זריקה · אע"ג דרב הונא אית ליה בסוף פ"ק (דף יז:) דשבת גורמת והכא נאסר בתחילת שבת לא דמי להכא דרב הונא מודה במחיצה גמורה העשויה בשבת דשמה מחיצה:

לא

עין משפט
נר מצוה

ח א מיי' פכ"ז מהל' שבת הלכה ד סמג לאוין סו טוש"ע א"ח סי' שצו סעיף א:

ט ב מיי' שם הל' ח סמג שם טוש"ע א"ח סי' תג:

רבינו חננאל

ור' נחמיה אמר אפילו בשוגג נמי במקומו אין שלא במקומו לא. איני והא מדקתני בהאי ר' נחמיה ור' אלעזר בן יעקב אומרים לעולם אסורין עד שיחזרו למקומן שוגגין. מכלל דת"ק סבר במזיד נמי שרי אלא לאו ש"מ תנאי היא ש"מ. אמר רב נחמן אמר שמואל מי שאינו יודע תחום שבת מהלך אלפים פסיעות בינוניות וזהו תחום שבת: ועוד אמר רב נחמן אמר שמואל שבת בבקעה והקיפוה גוים מחיצה בעביטין ואוכפות ומשואות וכיוצא בהן בשבת מהלך בה אלפים אמה ומטלטל בכולה ע"י זריקה. רב הונא אמר מהלך בה אלפים אמה דאינון תחומיה ומטלטל בה בד' אמות דאע"ג דניקפה מחיצה נעשית כאילו נפרצה המחיצה הרביעי' במלואה למקום האסור לה שהוא חוץ לתחומו ואילו היתה ההקפה באלפים אמה או פחות היה מותר לטלטל בכולה אבל כיון שהיא יתר נעשית כאלו נפרצה במקום האסור לו וע"י זריקה נמי אינו מטלטל גזרה שמא ימשוך אחר חפצו ויצא חוץ לתחומו ואסיקנא וכן א"ר חייא בר רב כרב הונא. א"ל רב נחמן לרב הונא לא תפלוג עליה דשמואל דאמר מהלך בה אלפים אמה ומטלטל בכולה ע"י זריקה דהא תניא כוותיה היה מודד ובא וכלתה מדתו בחצי העיר מותר לטלטל בכל

מבנה

אילימא/אלא לאו

מבנה
▲ מימרות
ר' נחמן
⋈ דעות
במרחקי:
(א) כוונה
(ב) הלכה

נושא
היה מהלך ואינו יודע תחום שבת

נושא
שבת בבקעה והקיפום נכרים מחיצה

תת נושא
הגבלה בטלטול
גזירה שמא ימשך אחר חפצו

* הערה:
סוגריים אלו סמנו כדי לשמור על רצף הדיון (המובאות) ב-⋈